

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАННЯ: ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

*МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції*

*Одеса,
3 грудня 2025 року*

Одеса
Фенікс
2025

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонова*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Організаційний комітет Всеукраїнської наукової конференції:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., завідувач кафедри цивільного права НУ «ОЮА», член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проф.;
Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Зубар Володимир Михайлович – к.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Кривенко Юлія Василівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції та їхні наукові керівники, які рекомендували ці матеріали до друку.

III 49 **Шерешевські цивілістичні читання: захист прав приватної особи в умовах війни** : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 3 груд. 2025 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. Є. Харитонова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 250 с. – Режим доступу: ...
ISBN 978-617-8763-00-8

Збірник містить результати наукових досліджень, присвячених питанням захисту прав приватної особи. У виданні представлено актуальні теоретичні та прикладні напрацювання, що висвітлюють питання окремих аспектів захисту прав приватної особи, удосконалення механізму правового регулювання, створення нових правових інститутів, доповнення чинних нормативно-правових актів, що своєю чергою додатково актуалізує оновлення цивільного законодавства на підґрунті загального концепту приватного права.

Збірник адресовано студентам, викладачам, науковцям і всім, хто цікавиться теорією, практикою, історією та перспективами розвитку правової науки.

УДК 347.1/7

Зубар Володимир Михайлович ПОНЯТТЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ВЛАСНОСТІ	104
Ігнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБОЮ ПРАВА НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	108
Калітенко Оксана Михайлівна ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА НАПЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ.	112
Калтишев Антон Олександрович ПРАВО НА ОСОБИСТИЙ ГЕРБ ЯК НОВЕ ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	116
Кірсанов Олексій Володимирович ШАХРАЙСТВО ТА ПІДРОБКА ОСОБИСТИХ ДАНИХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	119
Кліменко Віра Вадимівна ПРАВО ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	122
Коваленко Сергій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	125
Кривенко Юлія Василівна ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	129
Ксьондзик Юрій Юрійович ДОБРОСОВІСНІСТЬ І ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	131
Левківський Богдан Казимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ СУДОМ СПОРІВ ЩОДО УЧАСТІ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	137
Майданик Роман Андрійович ПРИНЦИПИ РЕЧОВОГО ПРАВА В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ (РЕКОДИФІКАЦІЇ) ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	139
Маковій Віктор Петрович ЕКСТРАОРДИНАРНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТЕМПОРАЛЬНИХ ОБМЕЖЕНЬ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	152
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СУБ'ЄКТИВНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	156

науково-дослідний центр», 2024. 120 с. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-_TSyvilne-pravo-Ukrayiny_cherven_2024.pdf

6. Кожен українець зможе мати свій власний герб: в Цивільний кодекс введуть новий інструмент ідентичності. *Судово-юридична газета : веб-сайт*. 2024. 18 лист. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/346971-kazhdyy-ukrainets-smozhet-imet-svoy-sobstvennyy-gerb-v-grazhdanskiy-kodeks-vvedut-novyy-instrument-identichnosti>

*Кірсанов Олексій Володимирович,
аспірант 4 курсу, кафедри цивільно-
правових дисциплін Одеського державного
університету внутрішніх справ*

ШАХРАЙСТВО ТА ПІДРОБКА ОСОБИСТИХ ДАНИХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Дослідження питань кредитування та управління кредитними ризиками займає важливе місце в працях як українських, так і зарубіжних науковців. Втім, переважна частина цих робіт зосереджується на вивченні окремих аспектів керування ризиками чи певних інструментів для їх мінімізації. Натомість сьогодні особливої актуальності набуває аналіз ризиків, пов'язаних із укладанням кредитних договорів в онлайн-форматі під час воєнного стану.

«Деякі фахівці вважають кредитним ризиком ризик несплати основного боргу і відсотків за ним. При цьому, привертає до себе увагу тавтологічність такого звернення та, зважаючи на поширений підхід до трактування ризику як можливості втрат, акцентується увага на негативному, небажаному результаті його прояву. Проте з практичного погляду, акцент повинен ставитись саме на прибутковості, оскільки здійснюючи ту чи іншу операцію, особливо кредитну, суб'єкт, який приймає рішення щодо її здійснення, ставить за мету отримати прибуток, а не уникнути втрат»

Тобто ризиком є невизначеність у майбутньому наслідку прийнятого управлінського рішення, що виражається в упущенні можливості використати сприятливу ситуацію на ринку. [1]

Почнемо з найпопулярнішого ризику, який все частіше зустрічається на практиці. Шахрайство та підробка особистих даних є сер-

йозною проблемою, що має значні юридичні та фінансові наслідки як для фізичних, так і для юридичних осіб.

Шахрайство у контексті кредитних договорів – це навмисне введення в оману фінансової установи з метою отримання фінансової вигоди (кредиту), на яку особа не має права. Це може включати: підробку документів: створення фальшивих документів (паспортів, довідок про доходи, трудових книжок) або внесення неправдивих даних у справжні документи; використання викрадених або чужих даних, тобто отримання кредиту за допомогою особистих даних іншої особи без її згоди; надання неправдивої інформації: зазначення неіснуючих місць роботи, завищених доходів, неправдивих контактних даних або приховування існуючих кредитних зобов'язань, а також участь кількох осіб у шахрайській схемі для отримання кредиту.

Для того, щоб уникнути шахрайства та захистити свої дані, пропонується:

- проводити ретельну перевірку документів. Фінансові установи повинні здійснювати комплексну перевірку поданих відомостей: місця проживання, контактних даних, платоспроможності, джерел доходів. Недостатня перевірка створює умови для укладення фіктивних кредитних договорів на третіх осіб. Перед підписанням будь-яких документів уважно читати їх, особливо дрібний шрифт.
- не надавати конфіденційну інформацію щодо особистих даних. Одним із ключових ризиків шахрайства є використання підроблених або викрадених персональних даних. Тому при укладанні кредитного договору першочергового значення набуває ретельна ідентифікація особи позичальника, зокрема перевірка документів, біометричних даних, електронного підпису та використання процедур KYC (Know Your Customer). Зокрема, ніколи не можна надавати свої особисті дані (паспортні дані, ПІН, кодові слова, CVV-код картки) підозрілим особам або на ненадійних сайтах.
- перевіряти кредитну історію. Позичальнику бажано регулярно перевіряти кредитну історію в бюро кредитних історій, щоб виявити будь-які несанкціоновані запити або кредити. Особлива увага має приділятися дотриманню законодавства про захист персональних даних. Неналежне зберігання або передача ін-

формації третім особам підвищує ризик витоку даних та подальших шахрайських операцій.

- уважно проводити онлайн-операції, використовуючи лише захищені сайти (з HTTPS-протоколом) для фінансових операцій.
- зберігати надійно документи, що посвідчують особу для того, щоб уникнути оформлення кредиту третіми особами за викраденими паспортними чи банківськими даними на особу позичальника. Кредитні договори повинні супроводжуватися внутрішніми процедурами моніторингу, що дозволяють своєчасно виявляти підозрілі операції, блокувати незаконно оформлені кредити та оперативно взаємодіяти з правоохоронними органами.
- негайно звернутися до банку та правоохоронних органів (поліції) із заявою про шахрайство у випадку його виявлення.

У контексті поширення дистанційного кредитування особливого значення набуває використання електронних кредитних договорів. Хоча такі договори спрощують доступ до фінансових послуг, вони одночасно підвищують ризики підробки особистих даних. У зв'язку з цим необхідним є впровадження ефективних механізмів електронної автентифікації, двофакторного захисту та надійних засобів електронного підпису.

Боротьба з шахрайством у кредитних договорах вимагає спільних зусиль як з боку громадян, так і з боку фінансових установ та правоохоронних органів. Фінансові установи зобов'язані належним чином інформувати клієнтів про їхні права, зокрема право на відмову від договору, порядок дострокового погашення кредиту та способи захисту у разі незаконного використання персональних даних.

Підсумовуючи, слід зазначити, що укладання кредитних договорів у сучасних умовах потребує комплексного підходу, який поєднує правові, організаційні та технічні заходи. Посилення контролю за ідентифікацією позичальників, забезпечення прозорості договірних умов та належний захист персональних даних є ключовими чинниками протидії шахрайству та підробці особистих даних у сфері кредитних правовідносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кредитний ризик і ефективність діяльності банку: монографія. О. В. Дзюблюк, Л. М. Прийдун. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2015. 295 с. URL: <https://salo.li/69F04f8>

2. Кірсанов О. В. Деякі особливості укладання кредитних договорів : міжнародний досвід. *Часопис цивілістики*. 2024. № 55. С. 77-81.

3. Шевчук С. В. Фінансові злочини в умовах цифровізації економіки. *Юридична Україна*. 2022. № 3. URL: <https://yur-ukraine.com/nomer-3-2022/>

Кліменко Віра Вадимівна,
студентка I курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету “Одеська
юридична академія”

Науковий керівник: д.ю.н., проф.,
Харитонов Є. О.

ПРАВО ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Право власності традиційно вважається одним із найважливіших інститутів приватного права, адже забезпечує стабільність цивільного обороту, економічний розвиток і соціальну безпеку[1, с. 23]. У період війни цей інститут зазнає особливої трансформації, оскільки майно приватних осіб стає вразливим до знищення, переміщення, тимчасового вилучення або неправомірного заволодіння. Для ґрунтовного аналізу сучасних механізмів охорони майна важливо звернутися до римського приватного права, яке сформувало фундаментальні поняття та структури, актуальні й сьогодні.

У римській цивілістиці власність (*dominium*) усвідомлювалася як найповніше речове право, що надавало власнику триєдині правомочності – володіння, користування та розпорядження річчю[4, с. 76]. Її характер визначався як абсолютний, що означало можливість протиставлення права власності будь-якій іншій особі. Задля забезпечення такої абсолютності римське право створило ефективні позовні механізми: виндикаційний позов для повернення речі з чужого незаконного володіння та негаторний позов для усунення перешкод у здійсненні правомочностей власника. Ці інструменти формували основу системи правового захисту й заклали традицію сучасних способів охорони приватної власності[2, с. 44].

В умовах війни особливо відчутним стає розмежування власності та володіння, притаманне римському праву. Власник може бути по-